

ภูมิอากาศจังหวัดปทุมธานี

ที่ตั้งและอาณาเขต

ปทุมธานีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทย ประมาณละติจูด 14° เหนือ ลองจิจูด 100° ตะวันออก มีเนื้อที่ 1,528.16 ตารางกิโลเมตร อยู่ทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดต่อบริเวณใกล้เคียงดังนี้คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสระบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดนนทบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มอยู่บนสองฝั่งของลำน้ำเจ้าพระยา ซึ่งไหลผ่านใจกลางจังหวัด แยกพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง ฝั่งตะวันออกประกอบด้วย อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา อำเภอลองหลวง และอำเภอหนองเสือ ฝั่งตะวันตกประกอบด้วย อำเภอลาดหลุมแก้ว ส่วนอำเภอเมือง และอำเภอสสามโคก มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีคลองสาขามากมายที่แยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยา และแยกเป็นคลองซอยไหลผ่านอาณาบริเวณต่าง ๆ โดยทั่วไปจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ 2 ใน 3 เป็นนาข้าว ที่เหลือ นอกนั้นเป็นไร่และสวน

สภาวะอากาศทั่วไป

จังหวัดปทุมธานีอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดจาก ทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้บริเวณจังหวัดปทุมธานีประสบกับสภาวะอากาศหนาว เย็นและแห้งแล้ง กับมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ปกคลุมในช่วง ฤดูฝนทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตก

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดปทุมธานี ออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติหนาวเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ทำให้อากาศเย็นและแห้งแล้ง แต่เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีอยู่ทางตอนกลางของประเทศใกล้อ่าวไทย อากาศจึงไม่หนาวเหมือนจังหวัดที่อยู่ทางตอนบนของประเทศ โดยจะมีอากาศเย็นในช่วงเช้า ส่วนในช่วงบ่ายอุณหภูมิ จะสูงขึ้นและมีอากาศร้อน เดือนธันวาคมและมกราคมเป็นเดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดในรอบปีของจังหวัด ปทุมธานี

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือน พฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบ กับลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมฝ่ายใต้ ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ ในเดือนเมษายน เนื่องจากดวงอาทิตย์ได้โคจรจากซีกโลกใต้มาอยู่ในละติจูดที่ตั้งฉากกับประเทศไทย จึงได้รับ รังสีจากดวงอาทิตย์เต็มที่

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพัดผ่านบริเวณภาคกลาง และภาคเหนือเป็นลำดับในระยษนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีอยู่ในพื้นที่ลุ่มของภาคกลาง มีลำน้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน และได้รับกระแสลมฝ่ายใต้จากทะเลเป็นประจํา จึงทำให้อากาศไม่ค่อยจะร้อนอบอ้าวมากนักในช่วงฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวก็ไม่ค่อยจะหนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27 - 30 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33 - 36 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22 - 26 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดในรอบปี ส่วนฤดูหนาวอากาศจะหนาวที่สุดในเดือนธันวาคมและเคยตรวจวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 11.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542 ส่วนอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ 41.2 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2562

ฝน

จังหวัดปทุมธานีมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำและมีพื้นที่ไม่ค่อยกว้างขวางนัก ทำให้ปริมาณฝนต่างกันไม่มาก ปริมาณฝนรวมตลอดปีของพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,200 - 1,400 มิลลิเมตร เว้นแต่บริเวณบางพื้นที่ของอำเภอลำลูกกา อำเภอดอนฤทธิ์ และอำเภอหนองเสือที่มีปริมาณฝนรวมตลอดปีมากกว่า 1,400 มิลลิเมตร โดยฝนที่เกิดขึ้นเป็นฝนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝนเป็นส่วนใหญ่ และบางปีในช่วงฤดูฝนนี้อาจมีพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดปทุมธานีหรือใกล้เคียง ทำให้อากาศชื้นขึ้นอีก ปริมาณฝนมากที่สุดใน 1 วัน วัดได้ 180.5 มิลลิเมตร ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตร อำเภอคลองหลวง เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2553

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนที่เคลื่อนผ่านเข้าสู่บริเวณจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่มีกำลังอ่อนและความรุนแรงมีไม่มากนัก แต่ส่งผลให้มีฝนตกหนัก และลมกระโชกแรงเป็นครั้งคราว บางครั้งอาจทำให้เกิดน้ำท่วมได้ โดยพายุดีเปรสชันดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อนที่มีถิ่นกำเนิดจากทะเลจีนใต้เป็นส่วนใหญ่ โดยในช่วงฤดูฝนเคยมีพายุดีเปรสชันซึ่งอ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อน "คิม" พัดผ่านจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2526 และในช่วงฤดูหนาวเคยมีพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากใต้ฝุ่น "FREDA" พัดผ่านจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2510

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 - 2565 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านจังหวัดปทุมธานีทั้งหมด 3 ลูก โดยมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันโดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2494) เดือนตุลาคม 1 ลูก (2526) และเดือนพฤศจิกายน 1 ลูก (2510)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดปทุมธานี

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นนี้มาจากผลการตรวจวัดของสถานีอุตุนิยมวิทยาปทุมธานี (กลุ่มงานเกษตร) ประมาณละติจูด 14° 07' เหนือ ลองจิจูด 100° 38' ตะวันออก ซึ่งได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ ดังนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยาปทุมธานี (กลุ่มงานเกษตร) ม.13 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12120 โทร. (02) 5290939

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 12 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 – 2553
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
มกราคม 2566